

ĐẠI HỌC CẦN THƠ - KHOA NÔNG NGHIỆP

GIÁO TRÌNH GIẢNG DẠY TRỰC TUYẾN

Đường 3/2, Tp. Cần Thơ. Tel: 84 71 831005, Fax: 84 71 830814

Website: <http://www.ctu.edu.vn/knn> email: dminh@ctu.edu.vn, vtanh@ctu.edu.vn

BỆNH CHUYÊN KHOA

CHƯƠNG 24:

BỆNH HẠI CÀ PHÊ

CHÖÔNG XXIV: BỆNH HẠI CÂY CÀPHEA

- - - *** - - -

BỆNH RỄ

Này là bệnh rất phổ biến ở các vùng trồng cà phê. Bệnh cũng rất quan trọng nối với ngành trồng cà phê. Trong ba loại cà phê [cà phê chè (Coffea arabica), cà phê vối (Coffea robusta), cà phê mít (Coffea excelsa)], thì loại cà phê chè (arabica) rất nhiễm bệnh này.

I. TRIỆU CHÖÔNG BỆNH.

Bệnh thường xảy ra trên lá nối khi xảy ra trên trái, ngọn, cành. Nôm bệnh tron, nhöi xuất hiện ở mắt dôi lá có đường kính: 1-2mm (có thể lên đến 1cm), có màu vàng nhạt rồi màu vàng cam, nhöi cao khỏi bề mặt của lá phần nhöi chính là các hại bào tử của nấm bệnh.

Bệnh phát triển, ở mắt dôi lá nôm bệnh có tâm vàng xám, chæ con lá viền màu vàng cam; con ở mắt trên, mỗi bệnh có màu vàng rồi nâu nhạt. Bệnh nặng, các nôm bệnh kết hợp lại chây cái lá rụng sớm, cây coi cöc, chæ con lá ít nhöi ở nách, nặng suất giảm nặng kể.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do hai loại nấm: Hemileia vastatrix và Hemileia coffeicola. Nấm bệnh ở dạng hại bào tử lây lan nhờ gió và lều tồn nôi lá bệnh, có thể xâm nhập trực tiếp hoặc qua khí khổng.

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Trồng giống kháng bệnh: giống cà phê mít và cà phê vối thông nối chống ch u nước bệnh này.

- Tránh trồng quai đay, làm sạch củi giö cho vườn nước thông.

- Cần phát hiện bệnh sớm và phun thuốc trừ bệnh, nhö: Brestan 0,02%, Bordeaux 1% hoặc Copper Zinc 0,3-0,4%. Phun ở mắt dôi lá nh k y 15 ngày/lần.

Khi bệnh nặng, nên cắt bỏ bớt 1/3-1/2 số lá bệnh, nếm thiêu hủy rồi mới phun thuốc.

!BỆNH NẪN (Anthracnose)!b

I. TRIỆU CHÖNG BỆNH.

Nây là một trong những bệnh quan trọng trên cây cà phê và làm giảm năng suất một cách nặng nề nếu không có phòng trừ bệnh kịp thời. Bệnh xảy ra trên lá, cành và trái:

- Trên lá: vết bệnh hình tròn hoặc bất định; lúc đầu, vết bệnh có màu nâu, sau đó có màu xám với viền nâu, to khoảng 2,5 cm. Vào giai đoạn sau của bệnh, trên vết bệnh có các chấm nhỏ màu đen, đó là các nĩa nấm của nấm bệnh.

- Trên cành: vết bệnh có màu nâu, ở giữa các chum trái. Vết bệnh lan dần khắp cành, làm lá rụng và cành bị khô. Bệnh nặng, các cành bị đổ gãy hay chẻ cọt mang một chum lá non ở gần cành. Bệnh làm cây chết dần mòn trong nhiều năm.

_ Trên trái: vết bệnh nhỏ màu nâu. Trái phát triển không đều làm trái bị méo mó và nhỏ lại.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do nấm *Colletotrichum coffeanum* var. *virulans*, giai đoạn sinh sản hữu tính là *Glomerella cingulata*.

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Giỗ cho vườn nấm mốc thoáng, sạch cỏ xen tằm thông xuyên, loại bỏ bột cành bị nhiễm bệnh.

- Khi môi trường bệnh, phun thuốc ngăn chặn lây lan bằng Brestan 0,05% hoặc Copper Zinc 0,4%, mỗi kỳ 7-10 ngày/lần cho đến khi sạch bệnh.

!BỆNH HÉO CÂY CON!b

I. TRIỆU CHÖNG BỆNH và TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh thường xảy ra ở các vườn ươm của cà phê Cây con bị héo và chết nhanh từng năm. Các triệu chứng chi tiết thay đổi theo từng loại tác nhân:

- Bệnh do nấm *Botryobasidium rolfsii*: ôi gốc cây con, vết bệnh dài 2mm-2cm, có màu nâu, hôi mốc và nhũn nhừ lại. Vết bệnh xuất hiện ngay sát mặt đất. Nấm sống trong đất và sinh ra nhiều hạch nấm nhỏ dạng hình cầu khoảng 1mm, cứng, màu nâu, nằm trên mặt đất.

- Bệnh do nấm *Thanatephorus cucumeris*, giai đoạn sinh sản vô tính là *Rhizoctonia solani*: ôi gốc cây con, vết bệnh xuất hiện cao hơn mặt đất, có màu nâu sẫm. Cây héo, ngọn cong xuống, lá mất màu và chết khô. Chết khô các lá bệnh không và n con treo trên cây, nói khi có mang các hạch nấm trên vết bệnh.

II. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Dùng phân chuồng đã hoai, ủ với đất kỹ. Đất của vườn ông ủ với tro trấu và phân chuồng theo tỷ lệ 1:1:1.

- Tưới thuốc ngừa và trừ bệnh ở vườn ông: dung Rovral 0,1%, Copper Zinc 0,2% hoặc Copper B 0,25-0,3%.

!BỆNH NƠM NẤU!

I. TRIỆU CHỨNG VÀ TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh gây hại lá, hoa và trái. Trên lá vết bệnh tròn, kích thước khoảng 4-7 mm, xuất hiện riêng lẻ có màu nâu. Sau một giờ vết bệnh có tâm màu trắng xám, vết có viền nâu và viền vàng ở ngoài cùng. Trên trái, vết bệnh cũng tròn, kích thước: 2-4 mm, có màu nâu, hôi mốc và nhũn.

Bệnh do nấm *Mycosphaerella coffeicola*, giai đoạn sinh sản vô tính là *Cercospora coffeicola*.

II. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

Làm sạch cỏ dại xung quanh vườn cà phê. Phun ngừa bệnh lan lên trái, bằng thuốc Copper Zinc. Phun trừ bệnh bằng thuốc Brestan.

!BỆNH BỎ HỒNG!

I. TRIỆU CHỨNG VÀ TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Trên bề mặt lá, thân, cành và trái bị phủ bởi lớp nấm màu đen nhò bông. Bệnh làm giảm khả năng quang hợp của cây, cây dần dần bị suy yếu. Bệnh lây lan nhanh, nhất là ở những vùng có khí hậu cận nhiệt đới ẩm với các loại cây ăn trái như cam quýt, xoài, chuối ... và dứa.

Bệnh do nấm *Capnodium brasiliense*, giai đoạn sinh sản vô tính là *Torulali* sp.. Đây là loại nấm nang, bào tử lây lan nhờ gió và kiến vàng mang rỉ, phát triển nhờ chất ngọt tiết ra từ côn trùng. Trong khi di chuyển trên cây, kiến vàng có thể mang theo bào tử trung của rệp dính vào những năm bệnh sẽ phát triển tiếp theo sau đó.

II. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

Phòng trừ rệp dính bằng thuốc sát trùng. Bệnh nặng, phun thuốc với liều mạnh lên hai mặt lá và các cây nhỏ ở dưới đất ẩm bệnh, sau đó phun thuốc trừ bệnh, như Copper Zinc 0,2%.

o w

o yy